

HISTORIA Tajlandii

Dynastia Chakri

Barbara Szacoń-Wójcik

www.azjatyckiejezyki.pl

3 SYJAM CZY TAJLANDIA?

W tym e-booku będę używała dwóch form nazewnictwa państwowości tajskiej: **Syjam** i **Tajlandia**. Wyjaśnię, do kiedy mówimy o Syjamie, a kiedy już o Tajlandii i czy opowiadanie o historii Tajlandii w odniesieniu do okresu przed zmianą nazwy jest błędem.

Dlaczego Syjam zmienił nazwę na Tajlandię?

Syjam oficjalnie stał się Tajlandią w 1939 roku, a zmiana ta była częścią nacjonalistycznej polityki rządu ówczesnego premiera. Skupmy się więc na znaczeniu obu słów. **ประเทศไทย, Prathet Thai** w teorii to „kraj wolnych ludzi". Nazwa ma podkreślać dumę z tego, że Syjam nigdy nie został kolonią Europejczyków. W momencie uchwalenia nowej nazwy etniczni Tajowie stanowili większość ludności, więc wydawała się ona oczywista. Jeśli jednak przyjrzymy się historii, dowiemy się, że w XIX wieku zmuszano ludność innego pochodzenia do określenia się jako Tajowie, więc w istocie Tajów wcale nie musiało być najwięcej. Pojęcie wolności w przypadku rządów tajskich też podlega dyskusji.

Nazwa Syjam pochodzi prawdopodobnie od sanskryckiego słowa „**Śjama**" (**श्याम**), które oznacza „ciemny" lub „brunatny" – być może odnosiło się do koloru skóry mieszkańców. Pierwsze znane jej użycie pochodzi z XII wieku, a Europejczycy zaczęli ją stosować na szerszą skalę w XVI wieku.

Podboje króla Taksina (1767–1782)

Po upadku królestwa w 1767 roku Syjam był w chaosie – kraj został splądrowany przez Birmańczyków, a różni watażkowie zaczęli walczyć o władzę. **Taksin Wielki**, generał i dowódca wojskowy, zjednoczył kraj i odbudował królestwo, prowadząc liczne kampanie wojenne. Jego najważniejsze poczynania wojskowe:

1. Odbił Syjam z rąk **Birmańczyków** (1767–1769) - uważa się, że to jemu Syjam zawdzięcza wolność od Birmańczyków.

2. Walczył nie tylko z wrogiem, ale i rywalami. Syjam po upadku **Ayutthayi** nie był jednym krajem, a kilkoma księstwami, którymi rządzili lokalni przywódcy. Taksin musiał ich pokonać, aby zjednoczyć kraj. Najpierw przyłączył części na północ od starej stolicy, dopiero potem skrajnie północne **Chiang Mai** i **Lanna**, a na końcu południe. Tak naprawdę nie tyle podbijał te tereny, co dogadywał się z władcami, aby mieli oni też wsparcie na wypadek kolejnych ataków ze strony **Birmy**.

3. Prowadził kampanię w **Kambodży**, próbując osadzić sprzymierzonego króla na tronie, ale nie odniósł pełnego sukcesu, dopiero za drugim razem udało mu się **zająć Phnom Penh i podporządkować obszar Syjamowi**. Kraj był coraz większy.

4. Apetyt rośnie w miarę jedzenia, dlatego **zajął się też Laosem**. Taksin podbił **Wientian** (stolicę Laosu) i zmusił króla do ucieczki. Laos został niejako wasalem Syjamu, a Taksin zdobył **Posąg Szmaragdowego Buddy**, który stał się symbolem duchowej władzy (obecnie znajduje się w stolicy Tajlandii).

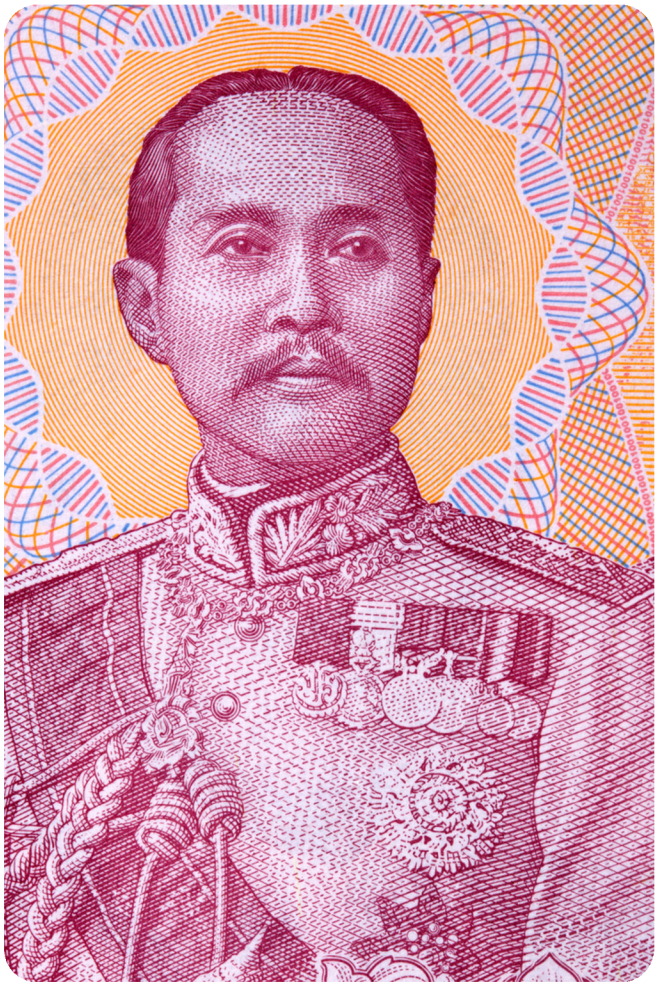
5. Nie, Birma nie powiedziała stop. Birmańczycy wielokrotnie próbowali odzyskać Syjam, ale Taksin skutecznie ich odpierał, razem ze swoim generałem, dobrym przyjacielem, późniejszym **Ramą I** i jego synem. W 1775 roku **Chiang Mai**, dawne królestwo Lanna, zostało odbite z rąk Birmańczyków.

9 RAMA V

WŁADCA, KTÓRY UNOWOCZEŚNIŁ SYJAM

Król Rama V (**Chulalongkorn**) panował od **1868 do 1910 roku**. Był jednym z **najważniejszych** i najbardziej szanowanych monarchów Tajlandii. Jego reformy zmodernizowały kraj, zniosły niewolnictwo (w teorii) i unowocześniły administrację, co pozwoliło Syjamowi **uniknąć kolonizacji**.

Urodził się **20 września 1853 roku** jako syn króla Mongkuta (Ramy IV) i królowej Debsirindry. W wieku **15 lat** został mianowany **księciem-regentem**, a jego ojciec przygotowywał go do rządów. W 1868 roku król Mongkut zmarł na malarię i Chulalongkorn objął tron. Przez pierwsze 4 lata władzę sprawowała rada regencyjna, bo król był jeszcze zbyt młody. W 1873 roku oficjalnie przejął pełnię władzy i rozpoczął modernizację kraju.

Rama V miał w sumie ponad **100 żon** i konkubin (co było tradycją królewską w Syjamie). Oficjalnych żon było podobno 4, do tego 5, które miały status żon, reszta to **konkubiny**. Podobno miał wybrać na żony tylko swoje przyrodnie siostry, aby władza nie wyszła poza linie rodu.

Łącznie miał **77 dzieci** (udokumentowany poród, ciąża), a wielu jego synów zostało wysokimi urzędnikami lub członkami rodziny królewskiej.
Królowie Syjamu (dziś Tajlandii) mieli wiele żon i konkubin głównie z powodów politycznych, dynastycznych i kulturowych. Była to **powszechna praktyka** w monarchiach azjatyckich, mająca na celu **wzmocnienie władzy** i stabilności kraju.

15 DRZEWO GENEALOGICZNE

POZNAJ RÓD CHAKRI

Rama I
1782-1809

Phutthayotfa Chulalok
พุทธยอดฟ้าจุฬาโลก
ur. 20.03.1737
matka Phra Akkhara Chaya

Rama II
1809-1824

Phutthaloetla Naphalai
พุทธเลิศหล้านภาลัย
ur. 24.02.1767
matka Amarinda
3 żony, jedną z nich była jego przyrodnią siostrą

Nangklao
นั่งเกล้า
ur. 31.03.1788
matka Sri Sulalai
nigdy się nie ożenił
posiadał 51 dzieci, ale żadne nie mogło objąć tronu, ponieważ żadna z matek nie była królową

Rama III
1824-1851

Rama IV
1851-1868

Mongkut
มงกุฎ
ur. 18.10.1804
matka Sri Suriyendra

Rama V
1868-1910

Chulalongkorn
จุฬาลงกรณ
ur. 20.09.1853
matka Debsirindra
miał aż 9 żon, 4 z nich były jego przyrodnimi siostrami

Vajiravudh
วชิราวุธ
ur. 01.01.1881
matka Saovabha Phongsri
miał tylko 1 dziecko - córkę

Rama VI
1910-1925

Mahidol
Adulayadej

Rama VII
1925-1935

Prajadhipok
ประชาธิปก
ur. 8.11.1893
matka Saovabha Phongsri
nie miał dzieci

Ananda Mahidol
อานันทมหิดล
ur. 20.09.1925
matka Princess Srinagarindra
nie miał dzieci

Rama VIII
1935-1946

Rama IX
1946-2016

Bhumibol Adulyadej
ภูมิพลอดุลยเดช
ur. 2.12.1927
matka Princess Srinagarindra

Vajiralongkorn
วชิราลงกรณ
ur. 28.07.1952
matka Sirikit Kitiyakara

Rama X
od 2016

Ubol Ratana
Rajakanya

Sirindhorn

Chulabhorn

Następcą Ramy X najprawdopodobniej zostanie **książe Dipangkorn**, ponieważ pozostali synowie króla są wykluczeni z linii sukcesji do tronu. Możliwe było objęcie tronu przez najstarszą córkę Ramy X, księżniczkę Bajrakitiyabha, ale zapadła ona w śpiączkę w 2022 roku.

Bajrakitiyabha

Juthavachara
Vivacharawongse

Vacharaesorn
Vivacharawongse

Chakriwat
Vivacharawongse

Vatchrawee
Vivacharawongse

Sirivannavari

Dipangkorn
Rasmijoti